

Слюсар М. В. — асист.,

Житомирський НАЕУ, Україна

МОРФО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ВИМ'Я КОРІВ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ ЗАЛЕЖНО ВІД ПІГМЕНТАЦІЇ ВОЛОСЯНОГО ПОКРИВУ

В останні 20–30 років на теренах України виведено ряд високопродуктивних спеціалізованих молочних порід інтенсивного типу, в тому числі українську чорно-рябу молочну, яка за чисельністю племінного поголів'я та ареалом розповсюдження займає провідне місце. Розведення цієї породи на території України в цілому та в північно-поліському регіоні зокрема потребує вирішення певних проблем, в тому числі дослідження взаємозв'язку господарсько-корисних ознак тварин з характером і масштабами пігментації їх тулуба.

До останнього часу масть основних порід худоби нерідко розглядалася як певний породний стандарт. Тому її враховували при селекції, але без зв'язку з господарсько-корисними ознаками [1].

З іншої сторони, вчені Інституту розведення і генетики тварин НААН, провівши ряд досліджень функціональних особливостей пігментотворюючого субгеному, який значною мірою визначається специфікою будови та функцій полімерної молекули меланіну, доводять існування закономірностей формування строкатості масті тварин і її впливу на продуктивність [2].

Як свідчить ряд досліджень, між екстер'єрно-конституційними особливостями тварин та їх продуктивністю існують зв'язки, які зумовлюють взаємозалежності між цими ознаками [3, 4]. Виходячи з цього, метою наших досліджень було вивчення морфо-функціональних властивостей вим'я корів української чорно-рябої молочної породи залежно від пігментації волосяного покриву.

Фотографування тварин проводили з обох боків згідно зоотехнічних вимог і правил. Ступінь пігментації волосяного покриву тварин визначали за розробленою нами комп'ютерною програмою. За рівнем пігментації волосяного покриву обстежених корів розділили на 4 групи: I — низький рівень (частка пігментованого волосу тулуба знаходилася в межах 0,1–25%), II — підвищений (25,1–50), III — високий (50,1–75), IV — інтенсивний (75,1–100%).

Морфо-функціональні властивості вим'я корів досліджували на 2–3-му місяцях лактації (з 40 по 100 день) за методикою Латвійської сільськогосподарської академії [5]. У корів брали 13 промірів: обхват, довжина і ширина вим'я; глибина передньої і задньої частки; довжина та діаметр передніх і задніх дійок; віддаль між передніми, задніми дійками.

Швидкість молоковіддачі визначали шляхом ділення добового надою (кг) на тривалість доїння (хв.), яку вимірювали секундоміром. Секунди були переведені на десяти частки хвилин їх діленням на «60».

Цифровий матеріал опрацьовано методами варіаційної статистики (Н.А. Плохинский, 1964; Е. К. Меркурьєва, 1970) [6] за спеціальною комп'ютерною програмою та з використанням створених у процесі виконання наукової роботи програм для опрацювання зібраного матеріалу.

Результати рекогносцировочних досліджень виявилися не обнадійливими: коефіцієнти кореляції між рівнем пігментації тулуба та морфо-функціональними

властивостями вим'я корів виявилися невисокими, різновекторними і, в переважній більшості, статистично недостовірними. Проте кореляційне відношення було хоча невисоким (0,088–0,190), але, в більшості випадків, вірогідним ($P < 0,05$ – $0,001$). Ці результати свідчать про наявність між морфо-функціональними параметрами вим'я та рівнем пігментації тулуба корів наявність зв'язку, наближеного до криволінійного.

Провівши порівняння морфо-функціональних властивостей вим'я було встановлено що корови центральних груп (25–75% пігментації) за обхватом вимені, умовним об'ємом вимені, добовим надоем переважають тварин крайніх груп. Тобто, морфо-функціональні параметри, які зв'язані з продуктивністю тварин найкращі в групах з підвищеним і високим рівнем пігментації.

Для виявлення переваг за господарсько-біологічними ознаками корів різного рівня пігментації нами проведено їх порівняння з параметрами тварин бажаного типу, обчисленими за методикою А. П. Полковникової і др. [7].

Відповідність корів різних груп параметрам тварин бажаного типу оцінювали за критерієм достовірності різниці (t_p).

У порівнянні із I і IV групами II та III за 12 показниками найбільш наближені до тварин бажаного типу. Отже, корови з підвищеною та високою пігментацією волосяного покриву за морфо-функціональними властивостями найкраще відповідають параметрам тварин бажаного типу.

Таким чином, між обстеженими морфо-функціональними параметрами та рівнем пігментації тулуба корів існує криволінійний зв'язок. За морфо-функціональними параметрами, які зв'язані з продуктивністю корів, переважають тварини з підвищеним і високим рівнем пігментації.

Тварини з підвищеною і високою пігментацією волосяного покриву за морфо-функціональними властивостями вим'я найбільш наближені до тварин бажаного типу.

Список використаних джерел

1. MIRAGRO.COM – інформаційно-сервісний портал сільського господарства – Режим доступу.: <http://miragro.com/mast-korov.html>
2. Буркат В. П. Нариси з історії інституту: монографія / В. П. Буркат, І. С. Бородай. – К. : Аграрна наука, 2008. – 556 с.
3. Пелехатий М. С. Екстер'єрно-конституціональні особливості і молочна продуктивність корів поліського типу української чорно-рябої молочної породи різних генотипів / [М. С. Пелехатий, В. О. Дідківський, Т. В. Федоренко та ін.] // Агрпропрмислове виробництво Полісся. – 2008. – №1. – С. 57 – 59.
4. Ладика В. І. Сполучна мінливість статей екстер'єру корів з молочною продуктивністю / В. І. Ладика, Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб // Зб. наук. пр. Білоцерківського нац. арар. Ун-ту. – 2010. – Вип. 3 (72). С. 9– 11.
5. Оценка вымени и молокоотдачи коров молочных и молочномысных пород / Латвийская с.-х. акад. – М. : Колос, 1970. – 39 с.
6. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М. : Колос, 1969. – 256 с.
7. Полковникова А. П. Методические рекомендации по управлению селекционным процессом в стадах и породном массиве крупного рогатого скота / Полковникова А. П., Фролов М. М., Мальцев А. С. – Харьков: НИИЖ Лесостепи и Полесья УССР, 1987. – 40 с.